

Tori on kaupungin sydän. Savonlinnassa syke on viime vuosina hiipunut. Vetovoimainen ja aktiivinen tori lisää keskustan elinvoimaa sekä tukee kivijalkakauppojen menestymistä. Keskustan elävyydellä on merkitystä myös kaupunkilaisten viihtyvyyteen, kaupungin veto- ja pitovoimaan. Savonlinnan kaupunkikeskustan kehittämissyhdystys Sakke ry halusi panostaa keskustan kehittämiseen myös hanketoiminnalla.

Sakke ry sai rahoituksen Kauppatorin kehittämishankkeelle Etelä-Savon maakuntaliitosta Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen -määrärahasta. Rahoitusta myönnettiin pienehköihin selvitys- ja suunnitteluhankkeisiin. Hankkeen tuli ensisijaisesti edistää suoraan tai välillisesti elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja työllisyyttä ja/tai tukea siirtymää kohti digitaalista hiilineutraalia yhteiskuntaa.

Kauppatorin kehittämishanke kesti 13 kk, päättyen 16.9.2022. Maakuntaliiton rahoitus oli 84 608€ ja mukana hanketta rahoittamassa olivat myös Savonlinnan kaupungin elinkeinopalvelut ja tekninen toimi (10 576€) ja Sakke ry (10 576€). Projektipäällikkönä toimi Sakke ry:n toiminnanjohtaja Niina Härkönen 70% työresursseilla. Hankehakemus tehtiin yhdessä teknisen toimen, elinkeinopalveluiden ja torikauppiasyhdistyksen kanssa ja yhteistyötä jatkettiin läpi hanketyön.

Kehittämishankkeen tavoitteina oli herättää tori aktiiviseen, ympärivuotiseen toimintaan osallistaen eri toimijoita niin suunnittelussa kuin tapahtumissa. Hankkeen aikana tavoitteena oli kartoittaa uusia kauppiaita ja kävijöitä, selvittää digitalisaation mahdollisuuksia ja ratkaisuja, aktivoida kolmatta sektoria tapahtumatuotannossa, päivittää torisäännöstöä, toimintatapoja ja viestintää sekä määritellä investointitarpeita.

Hanke oli paikallisesti merkittävä. Hankkeen aikana tehtiin kokeiluja ja selvityksiä, joita muuten ei olisi tehty. Uudet kokeilut saivat paljon positiivista palautetta, mutta kohtasivat myös vastustusta. Seuraavat kehittämistoimet ovat oletettavasti helpompia toteuttaa onnistuneiden kokeilujen jälkeen. Torin elävyydellä on iso merkitys koko keskustan vetovoimalle. Savonlinnan kaupungin strategiassa yksi strateginen painopistealue on kaupunkikeskustan elinvoimaisuus ja aktiivinen toritoiminta tukee koko keskustan menestystä ja elinvoimaa. Tori mahdollistaa erilaisia yrittäjyyden muotoja ja tapahtumatuotantoa.

1. Hankkeen tavoitteet ja keskeiset toiminnot – niiden toteutuminen hankkeen aikana

Hankkeen tavoitteena oli herättää Savonlinnan Kauppatori uuteen nousuun erilaisten kokeilujen ja eri toimijoiden aktivoimisella.

TAVOITTEET

A) Torin käyttäjien asiakas- ja käyttäjätyytyväisyyden mittarointi ja mittaaminen

Heti hankkeen alkaessa toteutettiin **kävijäkysely**. Kyselyyn vastasi 351 henkilöä ja vastauksista saatiin kattava selvitys, mitä ihmiset haluaisivat torille, mikä siellä on toimivaa ja mitä kaivataan lisää. Raportissa on lueteltu kaupunkilaisten ideoita tapahtumista eri vuodenajoille.

Kyselyyn vastanneista 72,4 % oli savonlinalaisia, 17,7 % vapaa-ajan asukkaita ja 10 % matkailijoita. Lähes 70 % vastanneista oli naisia. Yli puolet vastaajista oli yli 50-vuotiaita.

- Torilla vierailee viikoittain 16,2 %, muutaman kerran vuodessa 18,8 % vastaajista.
- Suurin yksittäinen syy torilla käymiseen on kahvittelu sekä marjojen ja vihannesten ostaminen.
- Syitä, miksi torilla ei käydä: pysäköintipaikkojen vähyys, hintataso, valikoima/tarjonta, toriympäristön ankeus.
- Uusia ideoita esitettiin paljon. Monessa vastauksessa nousi esille ympärivuotisten tapahtumien järjestäminen ja yleisilmeen kehittäminen.
- Sopivin päivä torilla käymiseen oli perjantai ja lauantai. Ajankohtana klo 10-18 oli sopivin vastaajille.

https://www.savonlinnanakeskusta.fi/wp-content/uploads/2021/11/SAKKE_torikysely-raportti_2021.pdf

Kauppiaille suunnattu kysely oli vastattavissa verkossa 23.9.2021-28.8.2022. Torimyyjille jaettiin vuoden aikana markkinoilla ja toripäivinä lähes sata paperista flyeria, joissa oli kerrottu kyselystä ja kyselyn verkkosivuosioite. Projektipäällikkö henkilökohtaisesti kannusti torimyyjiä vastaamaan ja kertomaan mielipiteensä. Kyselylinkkiä jaettiin myös kansallisessa tori- ja markkinamyyjien ryhmässä. Kuitenkin vain 25 torikauppiasta vastasi kyselyyn ja tulokset eivät siksi ole kattavia.

- Yli puolet vastanneista haluaisi tehdä toripaikan varauksen puhelimitse, 32% sähköisesti ja 8% sähköpostilla.
- Liikennejärjestelyt koettiin vastanneiden keskuudessa hankaliksi ja ongelmallisiksi, erityisesti kauppiaille toivottiin lisää pysäköintipaikkoja.
- Sosiaalitulojen toivottiin olevan auki ympäri vuoden.
- 60 % vastanneista olisi valmis tai ehkä valmis maksamaan torilla valmiina olevista myyntiteltoista.
- 96 % vastaajista on sitä mieltä, että myyntipisteen jättäminen torille yöksi pidentäisi viipymää Savonlinnassa.
- Reilusti yli puolet vastaajista (76 %) antaisivat torille kouluarvosanaksi 8-10.
- Tapahtumien markkinointiin toivottiin lisätoimia.

https://www.savonlinnanakeskusta.fi/wp-content/uploads/2022/11/SAKKE_kauppiaskysely2022_raportti.pdf

Samassa flyerissa torikauppiaita pyydettiin ilmoittautumaan **torikauppiasrekisteriin**. Tällä hetkellä kaupungin laskutuksessa, torivalvojilla ja torikauppiasyhdistyksellä on omat torimyyjärekisterit.

Näitä rekisterejä ei ole kerätty voimassa olevan GDPR-sääntöjen mukaisesti, joten niitä ei voi käyttää toritapahtumien ja -markkinoiden tiedottamisessa. Valitettavasti vain neljä torimyyjää ilmoitti yhteystietonsa rekisteriin.

Hankkeen päätteeksi tehtiin **toinen kävijäkysely** ja kysymykset pohjautuivat hankkeen aikana toteutettuihin kokeiluihin. Kysely oli avoinna verkossa 16.8.-28.8.2022. Kyselyyn vastasi 188 henkilöä. Kyselyyn vastanneista 85,1 % oli savonlinnalaisia, 8 % vapaa-ajan asukkaita ja 6,9 % matkailijoita. 76,6 % vastanneista oli naisia. Tämän kyselyn vastaajien ikäjakauma oli laaja.

- Yli 60 % vastanneista kävi torilla tänä vuonna useammin kuin aiempina kesinä.
- Talvimaan katsottiin piristävän kaamoksen ajan kaupunkikuvaa ja torin talvikauden yleisilmettä, jossa vastaajien keskuudessa enemmistön mielestä onnistuttiin hyvin.
- Keidas sai siihen tutustuneiden vastaajien keskuudessa erinomaisen vastaanoton ja sen katsottiin piristävän koko torin toiminnallisuutta. Keidas toimi sisäänvetäjänä torin muihinkin palveluihin. Noin 80 % vastaajista haluaisi Torikeitaan myös ensi kesänä.
- 23 % vastanneista olisi valmis maksamaan tapahtumista ja lähes 40 % ei olisi.
- Suurin osa vastanneista (93 %) todennäköisesti kävisi arkipäivänä pidempään auki olevalla torilla.
- Lähes yksimielisesti vastaajat kokivat Kauppatorin toimivana paikkana Reko-jakelulle.
- Yli puolet vastanneista ei ollut osallistunut pilottitapahtumiin. Tapahtumien viestintä ja markkinointi ei ollut tavoittanut vastanneita tai tapahtumat eivät olleet vastanneille kohdennettuja.
- Vastauksissa kyseltiin kasvis-, tuore- ja luomutuotteiden perään. Ruokailutarjontaan toivottiin monimuotoisuutta, vaihtelua ja etnisiä vaihtoehtoja. Vastauksissa toivottiin nykyaikaisempia kahviloita ja lisää ruokakojuja. Ruokatarjonnan aukiolojen pidentäminen iltaan korostui vastauksissa.
- Kiinteitä torirakennuksia toivotaan uudistettavan sekä parannettavan ja torin aukioloaikoja pidennettävän. Muunkinlaista uudistusmielisyyttä toivotaan torin toimijoiden keskuudessa löytyvän. Yhteistyötä ja yhteen hiileen puhaltamista peräänkuulutetaan.

https://www.savonlinnankeskusta.fi/wp-content/uploads/2022/11/SAKKE_torikysely2022_raportti.pdf

B) Uuden ja monipuolisen toimintamallin kehittäminen torille

Tapahtumat ja torin elävöittäminen tukevat myös torikauppiastoimintaa. Hankkeen aikana kokeiltiin Talvimaata ja Torikeidas -pilotointeja. Näiden tarkoituksena oli mahdollistaa erilaista toimintaa torille. Talvimaassa torille tuotiin myyntimökkejä, avotulipaikka istuimiseen, laavu, kuusia ja valaistusta sekä lumikasa lasten mäenlaskua varten. Talvikaudella torilla järjestettiin uusia sekä perinteisiä toritapahtumia. Eri yritykset ja yhdistykset ottivat Talvimaan haltuun ja toimivat ”kipinäikkoina” tulipaikalla myyden tuotteitaan. 112-päivä ja Talvikarkelot olivat hankkeen järjestämiä tapahtumia. Koululaiset tekivät opettajien kanssa päiväretkiä Talvimaahan makkaranpaistoon. Palautteissa oli mainittu, että vaikkei torilla ollut tapahtumaa, se oli kutsuvan ja eläväisen näköinen.

- 4.12. ja 11.12. Hotelli Punkaharju
- 9.12. Savonlinnan Hankekehitys
- 16.12. Heikinpohjan koululaiset
- 17.–18.12. Joulumarkkinat, Savonlinnan torikauppiasyhdistys
- 22.1. Perussuomalaiset
- 11.2. 112-päivä
- 17.2. Heikinpohjan koululaiset
- 19.2. Savonlinna Ralli, Savonlinnan urheiluautoilijat
- 20.2. Koko perheen talvitapahtuma, Savonlinnan Oppaat
- 22.–25.2. Heikinpohjan koululaiset
- 27.2. Pikku Myn Talvikarkelot

Kevään aikana hanke järjesti myös:

- 4.3. Silent Disco, yhteistyössä ja AKKU - Alueellinen kuntien kulttuuritoiminnan kehittäminen Etelä-Savossa-hankkeen kanssa
- 30.4. Vappurieha yhteistyössä Savonlinnan Nuorkauppakamarin kanssa
- 15.5. Torikirkko – jumalanpalveluksen torilla yhteistyössä Savonlinnan seurakunnan kanssa
- 1.6. Taidelukion bändikonsertti yhteistyössä Savonlinnan Taidelukion kanssa

Torikeitaan idea lähti ensimmäisessä kävijäkyselyssä esitettyihin toiveisiin, että tori olisi viihtyisämpi, terassialue olisi isompi, iltaisin torilla tapahtuisi ja torin tuotevalikoiman monipuolisuutta lisättäisiin. Tarkoituksena oli, että kaikki kahvilat ja kalakojut olisivat mukana yhteisterassissa. Kahvilayrittäjät eivät halunneet lähteä mukaan ja vastustus kokeilua kohtaan ilmeni torikauppiasyhdistyksen tekemänä oikaisuvaatimuksena teknisen lautakunnan päätökseen ja erilaisina kannanottoina mediassa ja toripuheissa. Torikeitaan suunnittelu viivästyi pari kuukautta valituksen takia ja toteutuksen kanssa tuli kiire. Keitaalle saatiin kuitenkin kontti, jonka käyttöä hankkeen aikana haluttiin selvittää. Torikeitaalle hankittiin valaistus, teknurmi yhteistyössä paikallisen K-Rautayrittäjän avustuksella ja oliivipuita ym. kasveja. Torikeidas oli suosittu kokeilu ja toi torille uusia kävijöitä. Palautteen ja kokemusten perusteella Torikeitaan aluetta kannattaa suurentaa ja mukaan ottaa lisää uusia toimijoita. Negatiivista palautetta aiheutti se, ettei ruokaa saanut keitaalta tai kahviloista enää edes alkuillasta. Tähän asiaan pitää vaikuttaa tulevana kesinä ja keitaalle mahdollistaa pikaruokaa tarjoavalle yritykselle paikka. Keskustassa ei ole enää yhtään grilliä toiminnassa, joten sen sijainti torilla parantaisi niin keitaan kuin koko keskustan ruokatarjontaa öiseen aikaan.

Kontin tai muun siirrettävän myyntipisteen käyttökokemukset:

- + liikuteltavuus, muokattavuus sisältä ja ulkoa
- + ulkokuoren saa millaiseksi tahansa, erilaisia malleja
- + turvallinen, ilkivalta vaikeaa
- + sääolosuhteet eivät vaikuta versus telttä
- + luukkujen aukaisu/sulku nopeaa

- kolkko, jos ei maalausta, tarroja, panelointia jne.
- huono ilmanvaihto, kylmä/kuuma
- rajalliset säilytystilat

Huomioitava torin kehittämisessä sähkö-, vesi- ja viemäri-liitännät, jotta mahdollistetaan konttien käyttö. Muissa kaupungeissa kontteja käytetään myyntipisteiden lisäksi kaupungin ja matkailun infopisteinä.

C) Monipuolisen paikallisen yrittäjäkentän tuominen toritoimintaan (kulttuuri- ja tapahtumatuottajat, pienviljelijät, käsityöläiset, elintarviketuotanto, puutarhat)

Hankkeen alussa neuvoteltiin ja suunniteltiin REKO-ringin toimitusten siirtyminen keskustan ulkopuolelta torille. Tämä sai kaupunkilaisilta hyvän vastaanoton. Hankkeen aikana pidettiin työpaja kolmannen sektorin toimijoille. Työpajassa selvisi, että paikalliset yhdistykset ovat pienikokoisia ja eivät yksinään pysty järjestämään tapahtumia torilla. Hankkeen itse järjestämiin tapahtumiin pyydettiin eri toimijoita mukaan ja hanke auttoi heidän omien tapahtumien järjestämisessä sekä markkinoinnissa. Kesän avauksessa paikallisia kivijalkakauppiaita kannustettiin saapumaan pop-up henkisesti torille.

D) Uusien kauppiaiden ja käyttäjien kartoitus

Uusia kauppiaita houkuteltiin torille kansallisessa torikauppiaille suunnatussa Tapahtumaviesti -lehdessä. TAVI:ssa oli artikkeli Savonlinnan torista sekä maksullisia mainoksia eri tapahtumista. Kävijäkyselyssä selvitettiin, miksi torilla ei käydä ja hankkeen aikana kokeiltiin erilaisia tapahtumia sekä toteutuksia, jotta uusia kävijöitä saadaan torille. Yrityksiä ja yhdistyksiä kannustettiin tuomaan toimintansa ja tapahtumansa torille.

E) Torin hallintamenettelyn ja toiminnan organisoiminen

Monessa kaupungissa torin hallinta on siirretty keskustan kehittämissyhdistykselle tai muulle voittoa tavoittamattomalle yleishyödylliselle toimijalle. Kaupungin tahtotila on luopua hallinnasta, koska resurssit eivät riitä toritapahtumien/tempausten eikä markkinoinnin tekemiseen. Alustavia neuvotteluja on käyty, että Kauppatorin hallinnointi siirtyisi 2024 vuoden alusta Sakke ry:lle.

F) Digitalisaation kartoittaminen toritoimintaan (viestintä, varaus, maksut)

Valitettavasti projektipäällikön työaika ei riittänyt varaus- ja maksujärjestelmän kartoittamiseen. Monessa kaupungissa tämä olisi hankinnassa, joten yhteishankinta voisi olla mahdollinen. Varsinkin laskutus vie kaupungilta paljon resursseja, koska torimyyntipaikat ovat eri hintaisia, eri viipymällä jne. Digitaalinen maksujärjestelmä varauksen yhteydessä olisi aika- sekä kustannustehokkaampaa kuin nykyinen toimintamalli. Maakuntaliiton ja teknisen toimen kanssa on aloitettu neuvottelut toisesta hankkeesta, jonka aikana tämä digitaalisuus kartoitetaan, hankitaan ja otetaan käyttöön.

Torin viestintään tehtiin vuosikymmenien harppaus. Torille luotiin uusi [visuaalinen ilme](#) ja torille tehtiin graafinen ohjeistus sekä [brändikäsikirja](#). Torin verkkosivut www.savonlinnantori.fi uudistettiin täysin. Torille avattiin Facebook-sivu sekä Visit Savonlinnan sivulle uusitulla ilmeellä oma sivu. Hankkeen aikana tehtiin mainospohjia niin some- kuin lehtimarkkinointiin. Somemarkkinointia tehtiin aktiivisesti torin Facebook-sivulla ja tapahtumiin ostettiin maksullista markkinointia. Kesällä tehtiin 40 postauksen sarja, jossa esiteltiin toritoimijoita ja toria yleisesti. Torimyyjille ja -toimijoille olisi hyödyllistä järjestää viestintä- ja somekoulutus. Vanhanaikainen viestintätapa voi olla haitallista koko toritoiminnalle. Hankkeen aikana suunniteltiin uudet tienvarsimainokset torin uudella ilmeellä teknisen toimen hankittavaksi.

G) Torin ympärivuotinen aktiivinen toiminta ja ympärivuotisen tapahtumatoiminnallisuuden suunnittelu ja kokeilut

Talvimaa herätti yhdistysten ja eri toimijoiden kiinnostusta talvisten tapahtumien järjestämiseen. Kuten edellä mainittu, monenkaan yhdistyksen resurssit eivät riitä yksin tapahtumien järjestämiseen, vaan kaupungissa/torilla pitäisi olla aktiivinen koordinaattori, joka tukisi sekä houkuttelisi yhdistyksiä ja eri toimijoita toritapahtumien järjestämiseen. Torikeidas lisäsi kesäiltojen aktiivisuutta.

Esiintymislavan puutos vähentää ja vaikeuttaa torin tapahtumien järjestämistä. Pienempien lavojen vuokraus onnistuu paikallisesti, mutta esimerkiksi bändikonserttiin lava vuokrattiin Kuopiosta. Kaikilla toimijoilla tapahtumabudjetti ei riitä lavan vuokrauksiin. Lavarakennukseen saisi varastoitua hankkeella investoidun äänentoiston ja se olisi aina torilla helposti käytettävissä. Esimerkiksi nykyisten torikahviloiden paikalle sopisi läpinäkyvä esiintymislava, joka ei estäisi näkymää järvelle. Kuvan esimerkki Kotkasta.

H) Hankkeen avulla saatujen kehitys- ja parannusideoiden koostaminen kauppatorin kehittämisen toimenpidesuunnitelmaksi: toristrategia 2022-2027.

Varsinaista toristrategiaa ei hankkeessa tehty. Koska torin kaava on vielä auki, ei investointeja voi aikatauluttaa. Kaavaa on odotettu vuosikymmeniä ja sen aikana investointi- ja korjausvelkaa on syntynyt paljon. Pienilläkin asioilla voidaan parantaa viihtyisyyttä ja vetovoimaa. Matkailijat odottavat aina uusia juttuja uudella vierailulla. Mitä viihtyisämpi tori on, sitä enemmän kaikki keskustan yrittäjät hyötyvät siitä. Tori- ja satama-alueen kehittäminen kuuluu kaupungin strategiassa mainittuun keskustan elinvoiman lisäämiseen. Tässä listattuna toimenpiteet, jotka on jollain aikavälillä tehtävä:

- 360 valvontakamera
 - o Mahdollistaa torikojujen jättämisen yön yli -> lisää torimyyjien viipymää Savonlinnassa sekä pidentää päivittäistä aukioloaika.
 - o Luo turvallisuuden tunnetta niin kävijöille kuin myyjille.
 - o Mahdollisista ilkivalta- ja väkivaltatilanteista saa tallenteet.
- Infra
 - o Ennen uusien torirakennusten rakentamista perustan on oltava kunnossa.
 - o Tori on kallellaan, muhuroilla, kuoppainen, tulee vuosittain uusia reikiä. Kaadot väärin suuntiin. Korkeudet elää vuodenaikojen mukaan.
 - o Pohjaus tehtävä kuntoon. Alla rakennus- ja palojätettä, sahanpurua.
- Vesi-, viemäri- ja sähköliittymät suunniteltava uudestaan
 - o Vanhat menevät ristiin rastiin asfaltin alla.
 - o Tarvitaan uusia pisteitä ruoka- ja muille siirrettäville myyntipisteille.
- Huoltorakennus, jossa yleisö- sekä huolto-WC, varastotilat, toimistotila, jätteenkäsittely, astioiden ym. pesupaikka.
- Uudet kahvilarakennukset, jotka ympärivuotisessa käytössä.
- Esiintymislava
 - o tarve pienelle sekä isolle lavalle
 - o vuokrauskustannukset suuret
 - o lava mahdollistaisi erilaisten tapahtumien ja esitysten järjestämistä → torin elävöittämistä
- Valmiit myyntikatokset
 - o pieni alue torista kokeiluun
 - o madalletaan kynnystä toriyrittäjyyteen, helppo tulla
 - o sesongin ulkopuolelle saadaan houkuteltua myyjiä
- Uudet myyntipöydät
 - o Nykyiset todella vanhat, kuluneet, painavat ja varastotilaavievät. Uudet muoviset, kevyet ja kestävä.
- Kiinnityskoukut myyntiteltoille
 - o torin pohjan kunnostus tarvitaan ennen tätä
- Torikauppiaiden pysäköintialue
 - o pysäköinnit nyt asiakaspaikoilla, mikä vähentää torikävijöitä
- Resurssi ja rahoitus toritapahtumien monikanavaisen markkinoimiseen ja viestimiseen.
- Viihtyvyyden lisääminen, esim. valaistus, istuinpaikat, kasvit, taideteokset, lasten leikkipaikka.

Katso erillinen [investointitarve -esitys](#).

Hanke antoi seuraavat kommentit torin kaavan valmisteluun, perustuen hankkeen kyselyihin ja keskusteluihin:

- Torikahviloiden sijainnit: kääntämällä kahvilarakennukset toisinpäin (Puistokadun suuntaisesti) saadaan kyselyssäkin kaivattua järvinäkymää enemmän auki. Terrassit saa niin Haapasalmen kuin matkustajasataman puolelle. Tämä onnistuu nykyisen kaavaehdotukseen piirretyn rakennusalan mukaisesti.
- Uusien kahvilarakennusten rakentamisessa huomioitava mahdollisten terrassiseinien ja -kattojen läpinäkyvyys ja siirreltävyyt (helteillä kaikki auki, talviaikaan mahdollisuus myös kahvilatoimintaan)
- Kahvilarakennukset on rakennettava kaupungin toimesta, jotta toimijat voidaan kilpailuttaa säännöllisin määräajoin
- Torilla on oltava sähkö- ja vesiliittymiä muillekin toimijoille kuin kahvilayrittäjille
- Venepaikkoja on oltava pienveneilijöille, ovat tärkeä torin kävijäkuunta kesäisin

TOIMENPITEET

A) Benchmarking

Hankkeen aikana tutustuttiin Tallinnan, Kuopion, Kotkan, Joensuun, Lahden, Turun, Lappeenrannan ja Lohilahden toreihin. Savonlinnaan kopioitavia asioita:

- Näyttäviä sisäänkäyntejä -> tiesit saapuvasi torille ja sisäänkäynti houkutteli saapumaan
- Valmiita myyntipöytiä ja katoksia -> madaltaa kynnystä saapua myymään
- Istuma- ja hengailupaikkoja
- Tunnelmallisia valaistuksia
- Kahvilat sijoitettu tien viereen, näkymä järvelle (Lappeenranta)
- Siirreltäviä, mutta yöksi jätettäviä myyntipisteitä
- Aktiviteettejä lapsille (liukumäki, hiekkalaatikko, keinuja, vihermattoja)
- Taideteoksia ja vesielementtejä

B) Osallistava suunnittelu

Hankkeen aikana on pidetty kolme työpajaa torikauppiasyhdistyksen kanssa ja yksi työpaja kolmannen sektorin toimijoille. Hankkeen aikana eri toimenpiteistä on pidetty yhteispalavereja eri viranhaltijoiden, viranomaisten ja yritysten kanssa.

C) Hallinta- ja liiketoimintamallin laatiminen ja torin ohjesäännösten uudistaminen

- Digitaalisuuden hyödyntäminen maksu- ja varauksien suhteen. Tätä ei hankkeen aikana ehditty tekemään.
- Tapahtumasuunnitelma teemapäivistä ja tapahtumista, tapahtumajärjestämisen ABC.
- Tapahtumien toteuttamiseen kartoitus järjestäjistä, kolmannen sektorin aktivointi.
- Ohjesäännösten uudistaminen vastaamaan nykyisiä ja tulevia tarpeita ja käytäntöjä. Kauppatorilla ei ole ollut aiemmin ollut varsinaisia sääntöjä. Hankkeen aikana perehdyttiin eri kaupunkien torisääntöihin ja muodostettiin niistä sääntöehdotus torikauppiasyhdistyksen ja viranhaltijoiden

kommentoitavaksi ja sen jälkeen teknisen lautakunnan hyväksyttäväksi ja kaupungin käyttöönotettavaksi.

- D) Hankkeen aikana torille tehtiin pelastussuunnitelma tavallisia markkinapäiviä sekä markkinoita varten. Suunnitelma on hyväksytty pelastuslaitoksen toimesta.
- E) Torille hankittiin äänentoisto. Langallisia ja langattomia mikrofoneja, eri kokoisia kaiuttimia sekä mikseriä. Toritapahtumien ja esiintymisten järjestämisen kynnyks on erittäin matala. Äänentoistoa käytettiin kesällä eri tapahtumissa ja esityksissä.
- F) Talvimaahan hankittiin isoja punaisia joulupalloja, jotka piristivät yleisilmettä. Energiansäästötalkoiden takia niitä ei laiteta torille 2022-2023 talveksi.
- G) Torikeitaalle hankittiin 400 ledvalon sarja. Varsinkin pimenevässä kesäillassa valot houkuttelivat ohikulkijoita torille käymään. Keitaalle investoitiin myös tekonurmi yhteistyössä K-Raudan kanssa sekä monivuotisia oliivipuita.
- H) Hankkeen koordinoimana pidettiin kansallinen keskustankehittäjien ja torihallinnoijien kokous, jossa teemana oli torit. Kokouksessa tuli esille seuraavat asiat:
- esiintymislava on ehdottomasti oltava torilla, vaikeutena koon päättäminen, koska erilaisia tapahtumia ja tarpeita
 - Auto-, kontti-, siirreltävät myyntipisteet lisääntyvät
 - huomioitava sijoittelu
 - sähkö-, vesi- ja viemäripisteet oltava
 - torimyyjille pitäisi olla sosiaalitytöt
 - sähköpisteitä ei ole koskaan liikaa torilla
 - pelastusreitit ja turvallisuussuunnitelmat oltava tehtynä
 - huoltoajojen suunnittelu ja aikataulut on tärkeää
 - torin tilasuunnitelma
 - myyntialue jaettu toimialoittain: ruuat, tekstiilit, käsityöt jne.
 - tilajaottelua toiminnoittain: myynti, ravintola-alue, hengailu, esitykset
 - torin arki ja juhla: erilaiset tilantarpeet
 - valaistuksella voidaan erotella alueita, luoda erilaisia tunnelmia, elävyyttä
 - huomioitava tarpeellinen valaistus
 - ei kirkkaita mainosvaloja ja huomioitava ympäröivät asukkaat
 - LED-näytöt mahdollistavat markkinointia ja tiedottamista
 - torin tulevaisuus
 - Nykyinen (vanhan ajan) toritoiminta tulee vähenemään vuosi vuodelta. Perinteiset torimyyjät eivät saa jatkajia ja perusmyyjät eivät houkuttele uusia kävijöitä. Aikataulut ovat vanhanaikaisia. Nuoret eivät miellä toria myyntipaikkana. He eivät mene pelkästään ostamaan, vaan myös kohtaamaan ihmisiä. Ruokakojut tukevat nuorempien kävijöiden kiinnostusta. Tulevaisuus on ruoka- ja juomamyymälä, lähituottajissa ja pop up -myymälä. Tapahtumien merkitys kasvaa, myyjä tulee, kun tapahtuu. Torista olisi hyvä tehdä kutsuva kohtaamis-/hengailupaikka.
- I) Hankeraportointi ja maksatushakemukset tehty maakuntaliitolle kolmen kuukauden välein. Ohjausryhmän kokouksia oli viisi kappaletta hankkeen aikana.

2. Hankkeen organisaatiot ja keskeiset yhteistyötahot

Hanketta hallinnoi Savonlinnan kaupunkikeskustan kehittämissyhdystys Sakke ry. Mukana rahoittamassa ja yhteistyössä olivat Savonlinnan kaupungin tekninen toimi ja elinkeinopalvelut. Hankkeen aikana tehtiin tiivistä yhteistyötä teknisen toimen eri osastojen, torikauppiasyhdistyksen, yrittäjien, yhdistysten ja oppilaitosten kanssa. Paikallismediat, yrittäjäjärjestö ja kansallinen keskustankehittäjien verkosto olivat myös mukana hanketoiminnassa.

3. Toteutuneet rahoitukset ja kustannukset

RAHOITUS		
	Budjetti	Toteutunut
Maakuntaliitto 80%	84608	82818
Kuntarahoitus 10%	10576	10576
Yksityinen rahoitus 10%	10576	10576
	105760	103970
KULUT		
	Budjetti	Toteutunut
Henkilöstökustannukset	49000	46562
Ostopalvelut	33000	35311
Kone- ja laitehankinnat	12000	13014
Flat rate 24%	11760	10688
	105760	105576

Ohjausryhmän ja maakuntaliiton päätöksellä osa henkilöstökustannuksista siirrettiin ostopalveluihin, jotta hankkeen toimenpiteet saatiin tehtyä hankaikana. Hanke noudatti pääsääntöisesti hankkeelle suunniteltua budjettia.

4. Tulokset ja vaikuttavuus

Hankkeen kokeilut, tulokset ja selvitykset ovat mielenkiintoisia ja auttavat päätöksentekijöitä tulevaisuudessa päätöksissä. Kaupungin päättäjien on tehtävä päätös, kehitetäänkö toria vai annetaanko sen olla entisellään. Toritoiminnan aktiivisuudella on iso merkitys kaupungin elin-, veto- ja pitovoimaan.

5. Tulosten hyödyntäminen jatkossa

Tuloksia hyödynnetään kaupungin investoinneissa ja torin toiminnassa. Selvitykset viedään tarpeellisiin lautakuntiin ja jaostoihin esitettäväksi. Hankkeen selvityksistä ja kartoituksista saadaan kontakteja tuleville kausille kutsuttavista toimijoista. Kolmannen sektorin tapahtumajärjestäjiä on selvitetty. Hankkeen selvitysten avulla voidaan luoda yhteinen ja elinvoimainen kaupunkitila aktiiviseen käyttöön ja hyödyntämiseen. Tuloksia hyödynnetään myös Sakke ry:n toiminnassa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Lisäksi on arvioitu Sakken roolia Kauppatorin kehittämistyössä tulevaisuudessa.

Torin saneeraus-/investointitarpeiden eteenpäin vieminen kaupungin teknisen toimen ja lautakunnan johdolla budjettiin vietäväksi ja aikataulutettavaksi.

Torin digitalisoinnista viedään eteenpäin uudella hankkeella.

6. Riskit

Hankehakemukseen oli kirjattu näin:

”Koronapandemiatilanne voi vaikuttaa hankkeen toimenpiteisiin. Pitkään jatkunut tilanne on voinut kurittaa alaa ja alan toimijoita niin ettei voimavaroja ja rohkeutta uusiin kokeiluihin ole. Uudet toimintaohjeet ja säännöt saattavat aiheuttaa vastusta. Paikalliset yritykset voivat ainakin alkuun epäröidä pop up -pisteen tuomista torille. Hankkeen toteuttamisen riskeinä voi olla vakiintuneet käytännöt ja muutosvastarinta.”

Koronaepidemian takia alussa jouduttiin perumaan muutama suunniteltu työpaja ja suunnitelmissa oli järjestää seminaari, jossa tulevaisuuden ”guru” kertoisi torin tulevaisuudesta. Se jäi toteuttamatta. Korona oli tuonut varovaisuutta yrittäjiin, mutta kohtalaisen hyvin saatiin toimijoita mukaan eri tapahtumiin ja kokeiluihin. Hakemuksessa mainittu muutosvastarinta osoittautui todelliseksi riskiksi. Lähes kaikki uudet ideat ja kokeilut saivat torikauppiaisyhdistyksessä, osassa torimyyjiä ja torivalvojia aikaan vastustusta, epäilyä ja vähättelyä sekä negatiivisia toripuheita. Heidän vastustuksensa toivat negatiivista ilmapiiriä torille ja loivat kaupunkilaisille huonoa kuvaa torista. Ymmärrettävästi muutokset aiheuttivat pelkoa ja vastustusta, koska torilla toiminta on ollut muuttumatonta vuosikymmeniä, mutta toritoimijat luovat ilmapiirin. Asenteiden ja toimintatapojen pitäisi muuttua nykyaikaisiksi, jotta torille saataisiin uusia kävijöitä ja myyjiä sekä uudenlaista toimintaa.

Savonlinnan torin imago on perinteinen ja jo vanhentunut, ja tarve muutoksille toiminnallisuudessa ja palvelutarjonnassa on ilmeinen, säilyttäen vanhasta mallista toimivat asiat. Brändääminen kestää aikansa ja erilaiset kokeilut pitäisi mahdollistaa. Hankkeen myötä torin asiat ovat kaupunkilaisten keskusteluissa ja torin kehittämiseen on herätty. Kyselyihin saatiin paljon vastauksia, eli tori kiinnostaa kaupunkilaisia. Toteuttamalla kyselyissä selvinneitä toiveita ja kehitysideoita, annetaan viestiä kaupunkilaisille, että heitä kuunnellaan ja on halu kehittää toritoimintaa.

Riskinä on myös tulevaisuus. Jos torin tarvittavia investointeja ei tehdä, tori hiipuu entisestään. Savonlinnan tori on jo nyt jäljessä muiden kaupunkien kehitystoimista, koska torin uutta kaavaa on odotettu lukuisia vuosia. Tältä ajalta investointi- ja korjausvelkaa on paljon ja se näkyy toritoiminnassa, ilmeessä ja toiminnallisuudessa. Torin tapahtumien järjestämiseen, koordinoimiseen, viestintään ja markkinointiin pitää olla resursseja, nyt niitä ei ole missään organisaatiossa.

7. Hankkeeseen liittyvän aineiston säilytyspaikka

Hankkeen paperimateriaaleja säilytetään Sakke ry:n toimistossa Savonlinnan kaupungintalolla (Olavinkatu 27, 57130 Savonlinna) ja sähköiset materiaalit Sakke ry:n toiminnanjohtajan tietokoneella.

Savonlinnassa 15.9.2022

Niina Härkönen

Projektipäällikkö

Savonlinnan kaupunkikeskustan kehittämissyhdystys Sakke ry

050 3484484, info@savonlinnankestusta.fi

LIITTEET

Torin kävijäkyselyjen raportit 2021 ja 2022

Kauppiaskyselyn raportti

Graafinen ohjeistus

Brändikäsikirja

Torisäännöt -ehdotus

Investointitarveselvitys

Toritapahtumajärjestäjän ABC